Tverdokhlib, Sydir
V s'vichadi plesa

МОЛОДА : МУЗА : 8

СИДІР : ТВЕРДОХЛІБ

В : СЬВІЧАДІ : ПЛЕСА

1 9 0 8

EX LIBRIS
ІВАНА
ЛУЧКОВА

МОЛОДА : МУЗА : 8

СИДІР : ТВЕРДОХЛІБ

В : СЬВІЧАДІ : ПЛЕСА

1 9 0 8

Накладом автора.
З „Загальної Друкарні“ у Львові.

—— Гурт „Молодої Музи“ обминає всяку напасть і замість пропащої сварки дає новий твір. По що тратити вік на марниці? ——

—— Доси, значить, в однім році виходить отсе осьма книжка. Так красше. І так нехай нам доля поможе з молодечим розмахом дбати все про завтрішний день, а нинїшний лишаємо кому иньшому. ——

—— З тою книжкою виступає новий автор. ——

—— По вдатних перекладах із Словацкого („Батько зачумлених“, „В Швайцарії“), що ждуть своєї черги, та з української новелї на польську мову, дає нам першу збірку власних пісень. ——

— Ось новий серпанок українській Музї, пишноцвітом мереханий. За ним дві пари незабудьок — голубих очий. Що красші, то дівочі, ті уважили, аби мітки з білих долонь рівно развивали ся, що пильнїйші, то юнацькі, ті стрічку за стрічкою щиро підводили. В тої з листків калини, що притулили ся до молодого дуба, вилїтають пишні метелики. Се поезія нашої молодости і тої долї, що зустріли ми на кедровім мості. Жаль, развязна задума, творчі блиски тремтять в тих строфах як цінне вино в грецьких амфорах і раз золотом, то знов рубіном до сонця спадають, гіркий цьмін і кров нагадують, а там далї веселка з водограю клонить ся на кипарис. Та найбільше в сїй збірці смутних, синїх красок. —

— Лети-ж, синя квітко, в будучі віки і подай вістку новим поколїнням, яких доля

може краще милувати-ме, ніж нас, що наш гурт серед тяжких умовин бажав лишити їм дві памятки: штуку і рідкий в українськім морю ненависти скарб — сердечну дружбу.

Михайло Яцків.

Пізнав я той смуток, що скрані не клонить,
І сльози, що в серці на дні леденіють,
А сліз тих зїниця ніколи не ронить...
І регіт крізь сльози. Слова каменіють...
Страх душу питає, куди йде дорога?...
А крик мій мовчаннєм ридає у груди,
Нім з гніву і страсти зродив ся — —
Лишає ся жалість велика на Бога...
Я мав своє щастє!... іділлю осяйну...
Де ділось? умерло!... Нім сон той проснив ся,
Роскрили ся очи — — — — — —
— — — — — — Таку саму тайну
І ти маєш брате!...

ІКАРІВ ПЛАЧ

Nocturno.

— *Артистови-малярови*
Юліянови Панькевичеви.

На сонні ниви, на левади,
Місяць сріблисті ллє каскади,
Сипле брилянтів срібні рої
На польні рожі і пової.

На ясні ниви, на левади,
Леготом - ельфів мчать громади,
Ловлять розсипані брилянти,
Сльози тремтючі, адаманти.

Ловлять розсипані брилянти,
Сльози тремтючі, адаманти,
Линуть зі скарбами на гори,
У зачаровані комори.

У зачаровані комори
Єльфи крізь сонні мчать простори,
Носять ті сльози, що упали
В днину на сьвіті й сріблом стали...

Погаснуть зорі — на розсьвітю
Вийде людина у лахмітю,
Перехрестить ся,ме орати,
Скибу сльозами поливати.

За жемчугом зі сконом днини
Єльфів громада в сьвіт полине,
На золотисті візьме вози
Дорогі перли, людські сльози...

Заплакали в небі з жалю херувими
Над людськими злими судьбами,
Ймив голову Демон руками багрими,
І німо залив ся сльозами...

Скотили ся сльози... Вітри їх носили,
На сніг їх стинали — морози,
Аж впали на людські стежки, на могили,
І знов замінились у сльози...

Як заблисли срібні зорі
в розцьвіті весни,
Загоріли, полетіли,
впали в буряни.
Гасли зорі, попеліли
сльози в бурянах —

З вітром мрії полетіли
в білих серпанках...
Десь далеко грають сурми,
гомін тихо йде:
Ой деж твої білі мрії,
де спочили, де?...

Зорі меркнуть...

На кучерявих пнях дуброви
Нічка сріблисті тче основи,
Срібним промінєм тче, гафтує,
В низу дріжучі листи туї,
В низу дріжучі...

На веретені мого серця
Смуток сріблисті тче десені,
Ріжноманітні творить взори.
Меркнуть на небі метеори,
Меркнуть на небі...

Царівна Іріс.

Марусі.

Царівна Іріс по млах похожає,
Райдугу злоту на сьвіт напинає...
Кладе на хмари дрібонькі алмази,
Жар-аметисти, рубіни, топази,
Кожда хмаринка брилянтами грає,
Царівна Іріс по млах похожає.

Луком фонтанни жемчужить хмарини,
Мінить ся небо при заході сине...

Остань між нами, царівно фонтанни!
Великі сонця погасли. Останнє
Скане за хвилю... І счинить ся темно!...
Осяй, царівно, печаль нашу земну!
А хоч не сцїлиш нї одної рани!
Царівно Іріс, з людьми най остане

Твій промінь ясний! - - - -
- - - - - - - - -

Перед сходом сонця.

— Мамо! ти мовиш, що в день,
В якому я народив ся,
В білих коронах вишень
Весняний чар золотив ся,
Дзвінко лящів соловій,
Усе сьміялось, а сонце
Брилянтів сипало рій
В сьвітлицю, в наше віконце?...

Чомуж, о матїнко, тепер
На дворі дощ і хуртовина,
Чом соловіний сьпів умер?. .
Ой, мамо, ніч на твого сина
Так жалїсно вікном глядить,
Ніч сумно дивить ся на мене —
Над ліжком хилить ся і зрить
І плаче-плаче, нене!

— Не бій ся, сину, плачу,
Се дощ струями так ллєть ся!...
У ранці в хмарі дощу
Веселка розівєть ся!...
Тепер засни — за часок
Буде і сонце і день
А я піду у садок,
Нарву тобі ярих вишень...

\- - - - - - - - - -

Хора дитина стихла, вснула,
Погас каганчик, а з комнати
Тихеньким кроком вийшла мати,
Аби дитина не почула -
А за годину й за часинку
Зарожевіло за вікном.
Приходить мати, кличе: синку!
А він, синок... спить вічним сном.

До захід сонця гнесь кедрина,
Шумить зі скель в вечірню даль,
На беріг моря хуртовина
Викочує кораль...

І чують кедри -- буртить море,
Коралї вітер в даль поніс,
Розвіяв в поли, ляг на гори
Дощем кровавих слїз.

І бачуть, як опали филї,
Затих їх плач, сконав їх шум -
Розсїяв захід на три милї
Сїйбу кровавих дум...

Як широкі землї божі,
Всьо тут має свою цїль,
В небо лине запах рожі,
Роси кануть в чашу зїль,

Легіт віє з гір на море,
Шумить ночі темний бір,
З моря плач іде на гори,
Рання мла несесь до зір,

Всьо тут має мету, Боже,
Як широкий сьвіт
Тільки людський дух не може
Віднайти мети...

Ніч. Бють повагом години,
До молитви склав я руки,
Сїм... і вісїм... девять лине...
Лине, линуть в тишу звуки.

Ген, на небі меркне зоря,
Я молю ся, а з молитви
Ллєть ся скорбна псальма горя –
Моє ложе — вістрє бритви...

Бє тремтїннєм лихорадки
Девять... десять... одинайцять...
У глубоку тьму кімнатки
Впало звуків всїх дванайцять —

Крик душі.

Ви навчили мене гіпокризії, брехні,
Пси! — вампіри! раби конвенансу!
Оплювали мені мої мрії сніжні,
Мою білу як ангел романсу!..
Ви навчили мене гіпокризії, брехні!

Хай Суддя вам сплатить — той ваш злочин і гріх!
Усе те, що терпів я три роки!
А чого не терпіть я не хтів і не міг:
Так терплять тільки душі високі!
Хай Суддя вам сплатить — кривду, злочин і гріх!

Пси! Злочинці! Земля нехай скине вас з пліч!
Хай ніде для вас місця не буде!
А як смерть загасить скверний блеск ваших віч,
гріб най костий не прийме!... Ви — Юди
\- - - - - - - - - - - -

А всі кажуть, що ви — добрі люде!

Тим, що в болоті.

Поглухли, послїпли в безстиднїй дрімотї,
Нї легіт не війне над їх головами,
Шувар не шелесне від гнилої ями,
Послїпли, поглухли — в болотї.

Не війсь над мерцями русалчиним летом,
Не страш, не жахай їх кличем Вернигори!
Не встануть, хоч будуть валити ся гори,
Хоч пекло стрясе очеретом!...

Хай сплять, не буди їх! — На Йвана Купала,
Як блиснуть їх лиця сьвітлами блудними,
Мов Сфінкс похили ся студений над ними,
Щоб песя душа їх сконала!

Т а н е ц ь.

Ой кобзи рясно грали,
Лунав веселий сьміх,
Мов зьвізди очи сьяли,
Сріблистий танець біг,
Сріблистий танець

Біг, а кобзи перестали
Замовк веселий сьміх,
Кінкети погасали,
Кутами царив гріх —
Кутами царив —

Сьміх!

Серце.

— Сьпіваче! най громом поллєть ся твій зов!
Той сльози лиш сїє, сей виточив кров,
На віщо збільшати знемогу?
Слїз нинї на сьвітї у кождого в брід,
О будь твоя пісня — дорожний ґранїт!
Скрізь горя так много, так много...

Най инші шукають в піснях забутя!...
В тобі най могуча житя бє струя!...
Сїроми ждуть сьвітла, розради!
Твій сьпів будь веселка, будь сонце і сталь,
Най люде забудуть всю людську печаль...
— Ой серце! чи я би не радий!...

Я даром, даром дав усе
Що мав сьвяте, усе їм дав!
На щож кудись ріка несе
В незнану даль мій бідний сплав?...

В душі великий жаль тремтить,
Хоч сліз не скочує на вії,
Жре серце біль і грудь ранить,
Ран час не лічить, ні події.

Із ран моїх не кане кров,
Тупий їх біль, німа їх мова,
І не тремтить від смутку бров
На смуток той не знає слова...

В душі великий жаль тремтить...

Μ ο ῖ ρ α.

По синяві мчить ся кораблик горою,
Шо срібні у нього вітрила...
Пливе срібний місяць, мандрує з прибою,
На синь його *μοῖρα* спустила.

Чи плесо як гребінь, чи пінить ся море,
Він лине, пливе, аби плисти...
А паруси сяйво кидають в простори,
То срібне, то знов золотисте.

Пливе, не закине свій якор на звенце,
Кружляє, а все по блакіті!
Глядить — у віддалі без впину блукає
По сїрому-сїрому сьвітї

Човенце моє . . . .

І к а р і в п л а ч.

— Сонце!... сонце!... я спинив ся,
Посумнїв мій дух в безмеж,
Там на плямах пише Вічність
Загадочне слово: Врмеш!...

Земле!... земле!... збивсь я з плаю,
Загубив орлиний слїд —
Вдарив крильми, лет схитнув ся,
І паду — вже тисяч лїт!...

Василеви Пачовському.

Ой матїнко, зоре,
Вже ревнить ся в шумі
І кличе і грає
І зве мене море,
Ой мати моя!
На шпиль посилає
Менї у задумі
Піснї забутя —
За морем стужив ся вже я...
Забутя хочу я,
Забутя!

Не йди, сину, в море!
Ти мати назчала —
Та чую я стони...
Рідня менї гори,
А брат менї шпиль,
Та море гомоне...
Як буря заграла,
Рознїс ся плач филь!
Ах як утишити сю квиль?...
Кину шпиль, задля филь
Кину шпиль!

Тут гарно на горах,
Хоч сумно так, нене,
І слова не чути...
Душа моя хора —
Не бачу людей!
Захтілось отрути,
Бажаннє шалене!
Хай серце зморозить іней —
У людей мій вірей,
У людей!

Там зве мене море
На безмір без краю!
О матінко, зоре,
Поглянь у долину,
Судно мене жде!
Тебе я покину
І шпиль покидаю,
На филю, на сину
Туга мене в низ поведе!...
Море жде, плач іде,
Море жде!...

Х Р И З А Н Т Е М И

Найкраща мрія перемріє.
Чорніє сонце золоте,
А тихий смуток не розвіє —
Усе гніте, усе гніте...

Батьковим тіням.

Така осїння, сїра смута
Тебе взяла із мого дому,
Відвічна Тайна незбагнута
Упокоїла твою втому.

Така безсонїчна година,
В якій останні рожі жовкли,
Тебе взяла від твого сина...
Уста твої на віки змовкли...

Роздерли шати хризантеми,
Вікно вмивало ся слезою,
Ридав мій дім, мої тереми,
Кождий кут плакав за Тобою.

Скрізь надходячий сумерк ночи
Гасив останні блески днини,
Твої на віки згаслі очи
В останнє мили дві слезини...

\- - - - - - - - -

Пращай!... Ітимуть дні рядами,
Аж зрине ранок мого сьвята...
Та чи з Тобою, з всїми вами,
Стрінусь в долинї Асафата?...

Далеке море, срібна мріє!
Ще нині виджу гребінь филь...
Я бачу, чую — шум твій віє,
Хоч ділить нас три сотні миль!

Непроходимі маєш броди,
Таємно шепче гамір твій,
Твій безмір срібний, сині води
Найкращий сон мій, мрія мрій!...

І жаль тяжкий!... я свого друга,
До тебе, мов до волхва, вів...
Страшна була його недуга...
Ласкаво лазур твій шумів —

На вколїшках молив я з кручи,
З плачем припав до срібних струй:
— Верни йому житє, могуче!
Ти маєш силу-міць, ратуй!...

...Ой плач на тебе рветь ся з груди,
На тебе смуток мій паде, —
Не вдїяло ти, море, чуда!...

По филях чорна барка йде...

А м у л є т.

Друже! бачиш образок на стїнї?
На картинї малій в чорних рамах
Захід сонця між дерева лїсні
Багренїє, снуєсь в темних плямах,
Кругом снїг розсипаєсь на пнї,
На снїгу тім скервавлені плями...
Глухий біль давить груди менї
Як дивлю ся на те вечорами...

\- - - - - - - - - -

Ту картину малу в чорній рамі,
Прибивала над ліжком менї
Рука друга, що вже рік лежить в ямі.
Тямлю, як чоловік той вмирав —
Жива кров з таких споминів кане!
Є хвилини в житю... Хто їх знав —
Той сумний цїлий вік свій остане...

Проминуло. Тільки ще на стїнї,
На картинї отсїй в чорних рамах
Захід сонця між дерева лїсні
Багренїє, снуєсь в темних плямах..
Тільки ще сипле снїг й усї нпї
Обсипає — кервою... сцїпами...
Проминуло!... Тільки думи смутнї,
Амулєт сей остав поміж нами!...

Десь давно, мов снить ся...

Десь давно, мов снить ся, сьміяли ся очи
І сьміх мені грав на рожевих устах,
Чужі мені були пригноблені ночи,
Зажура і смуток не клались на шлях!

Десь давно, мов снить ся, летять мої мрії,
Як голуби білі, всьо небом було!
Йде хмара, а сонце з за хмари яснїє,
І серце у груди дужало, росло!

А нині блїдий я, уста мої змовкли,
Сьвітла позгасали, упали у море...

До упаду.

Чорний птах летить над нами,
Крила, кігті простягнув,
Зойк його несесь сьвітами,
Кров червонить острий клюв,
Зьвізди плямять ся кервою,
Крила бють ся — грім гуде!
Леденіє сьвіт грозою —
На скиталців страх паде...
Капля, повінь, море крови!
Мре до шалу людський рід!...
Птах скиглить —
                    На клич Єгови
Тихо, звільна, гине сьвіт...

Осїнний вихор.

Осїнний вихор так жалїсно грає,
Заводить, стоне, шумить за вікном,
Мов окаянник скимить, завиває,
Бєть ся під вікнами чорним крилом...

Душе проклята! душе з того сьвіта!
Чую твій голос — і плач чую твій,
Про що тебе жалїсть пригнала з засьвіта?...
Буду молитись за твій упокій!

Глядять в темряву смутні мої очи,
Зник окаянник, пропав за ним слих...
Запіяв півень у сумерках ночи —
Осїнний вихор ущух і притих...

Б а ж а н н є.

Час, в якому прийде
Моя смерть, як завяну,
Хай се квітень буде,
Райське, сонїчне рано!

Най в садку соловій
Менї дзвонить в останнє,
Рож, ясмінів, лелїй
Йде за трумном зітханнє!

Час, в якому прийде
Моя смерть, як завяну,
Хай се квітень буде!
Райське, сонїчне рано!...

Пізна осїнь.

Пізна осїнь блудом блудить
Між кущами вялих рож,
Цьвітів вже вона не збудить,
Сїє сльози сїрих рос.

У лахмітє грішне тїло
Як жебрачка з'одягла,
Розпустила косу білу,
Де поступить, веть ся мла...

Розпустила три морози
І студено-срібну біль,
Тай холодні сїє сльози...
Сад порошить заметїль.

Журба поорала чоло моє бідне
І сивіє з горя мій волос,
Втомив ся я смутком, дрожить плачем голос,
А зірка остання і никне і блїдне,
Журба поорала чоло моє бідне...

Ще двайцять два роки менї не минуло,
Нїщо не вчинив ще я люди,
Не жив я, а гасне житє менї в груди
І серце не бєть ся... Мене мов не було —
Ще двайцять два роки менї не минуло.

Ляг смуток столїтя на душу скалою,
Скервавилось серце і крила...
Як марно по сьвіту пішла моя сила!
Заквітчана юність пішла, мов з водою —
Ляг смуток столїтя на душу скалою!

Як-щоб мене мати в сьвіт вивела в друге,
    Я вже не шукавби людини...
Самотний проживби й умер на пустини,
    Ніхто не ридавби... Не плакалиб други,
Як-щоб мене мати в сьвіт вивела в друге.

Журба поорала чоло моє бідне
    І сивіє з горя мій волос,
Втомив ся я смутком, дрожить плачем голос,
    А зірка остання загине безслїдне,
Журба чоло моє бідне з'орала,

А двайцять два роки менї не минуло...

У мраці сьвіта, сірим болотом
Йду я і сію думи смутні,
Росять ся цьвіти кровю і потом,
Сльози сердешні сяють на дні...

Іду і сію... Цьвіти і перли,
Всьо проковтає буденна грязь,
Плямять ся гразю... Вмерли вже, вмерли,
І вже над ними Вічність знялась...

ЖОВНЯРСЬКІ ПОХОРОНИ

Михайлови Яцкову.

Жовнярські похорони.

Ой не дзвонять, не задзвонять в церкві дзвони,
Йдуть жовнярські, йдуть жовнярські похорони.
На переді, рівним кроком, йдуть жовняри,
А за ними — поволеньки — сунуть мари...
Ой не дзвонять, не задзвонять в церкві дзвони,
Йдуть жовнярські, йдуть жовнярські похорони.

„Є на трумні, білій трумні, ґвер і чако,
Ой по тобі, Івасуню, тільки знаку...
На переді йдуть жовняри в рівнім ґліду,
Ой по тобі, Івасуню, тільки сліду...
На переді грають сумно музиченьки,
Ой, який же ти, Івасю мій, блїденький!...“

Не сьпівають, не сьпівають антифони,
Йдуть жовнярські, йдуть жовнярські похорони.
На ляветі від армати біле трумно —
І нема кому сьпівати. Дуже сумно...
І не дзвонять, не задзвонять в церкві дзвони,
Йдуть жовнярські, йдуть жовнярські похорони.

„Поклоніть ся добрим людям в селї, мамо,
Тай скажіть, що Івасуня вклали в яму...
Розкажіть, що Івасеви — труби грали...
Твому серцю, мамо, жалю завдавали!...
Поклоніть ся — і до Марти!... Ворон краче,
Тут по буйній головонцї вітер плаче...“

Не сьпівають, не сьпівають антифони,
Йдуть жовнярські, йдуть жовнярські похорони.
На ляветї від армати біле трумно,
І нема кому сьпівати. Дуже сумно...
І не дзвонять, не задзвонять в церкві дзвони,
Йдуть жовнярські — Івасеві похорони...

3 Г І Р

Хмарний й тремтючий ішов я на гори...
Озера, хмари, сніг, буртові нори,
Кружала з вірлів на ледах синявих,
Сонце, що гасло у лунах кровавих,
Анахорета маленька оселя,
Сторожа двох рябих велитів, кел'я,
Хрест, де злїтали снїгурики з криги —
Сивий пустинник, спорошені книги —
Усе те нинї рівнаєть ся снови...

Ю. Словацкі.

На стежці.

На білому тілї берези
Хрест витяла людська рука,
В низ кануть зі знамени слези,
На стежечку ллєть ся ріка...

На стежці мотиль умирає,
Зранив йому вбійця крило —
І плаче береза й зітхає,
Що всюди на сьвіті є зло...

Гомін гір.

Шпиль вінчають хмар отари,
Мов з вульканів темний дим —
Зорі сяють, через хмари
Блеском блимають блідим.

По узбічах стогнуть дуби,
Лине гомін, чути шум —
В хмарах трублять дивні труби,
Йде на доли жах і сум.

Дінн... Дон, дін, дон... Дзвін півночи!
Йде черців по шпилю сїм...
Відверніть лице і очи — —
Сусе Христе!... Вдарив грім.

Гляньте на шпилї!

Олїмп добути йдуть великани —
Гори від ружя блискати стали,
З гуком валять ся зломи і скали,
Бють ся з богами грішні титани!

До неба друть ся, дзвонять мечами,
Зевса стягнути в низ забажали!...
Громом по горах труби заграли,
Чи пощастить їм в битві з богами?...

Ой горе, горе! бачу на яві,
Там на Бескидах — грецькі герої
З фресків старинних пруть ся на бої
І каменїють в битві кровавій!

Гляньте на шпилї! - - - -

Попри шпилї мідяними рядами
Сунуть хмари пекольної кари
Гріх карають лицарі, з рушницями
Триста років заковані в хмари...
А ті хмари розійдуть ся імлою,
Як народ підійметь ся до бою!

Днї і ночи, рано й вечір чекають,
Чи не йде зов степів від Славути?
Йдуть лїта, води в море тїкають,
Але гомону труб - не почути...
А ті хмари розійдуть ся імлою,
Як народ підійметь ся до бою!

— Лицарі! Товариство!... в пожарі!
Ваші чола скаменїли від болю --
Лице стидом загоріло у хмарі,
Що народ не скидає неволю!
А всї хмари розійдуть ся імлою,
Як народ підійметь ся до бою!...

Т у ч а.

Валить ся туча гремуча, студена,
Від блискавки грому горить небосхил,
Під градом трепече від жаху вселенна,
Земля умирає, збавляє ся сил...

Валить ся туча і блискають громи,
Кервавить ся небо і гори і лан,
І смерть скаженіє — гудуть хмароломи,
Вже сьвіт весь сповив ся в смертельний саван!

Над нами местна нависла Десниця,
Всьо нищить до щаду таємний Проклін,
Ми молим ся, небо — студене як криця!...
Поклін Тобі, Боже, червоний поклін!

Бездонний провал сатаніє
І грозить і зьвірить ся хлань,
Із хлані, що вітер повіє,
Морочить тьма стонів, зітхань.

Скрегоче, гуде у темряві
І клубить ся чорним вужем,
Аж блисло огнями у тьмаві!
Який се заклятий терем?...

То пекло! у нім херувими,
Що впали в визвольній борбі —
Риданнями плачуть страшними,
Що сили не мали в собі!..

Хоч плачуть, долоні стискають,
Ненависть палає в очах —
До неба сто рук витягають,
А небо — сповилось в імлах...

В пітьмі.

Гоп! го-о-оп!...
                    заблукав я в пітьмі у лїсї,
Темінь лягає в зимний яр...
Цить!... не відгукнесь лист на орісї,
Анї не блисне промінь з за хмар.

Чую, в темряві смута літає,
Сто невидимих тягнеть ся рук...
Ляк прошибає, дух замирає,
Глуша діймає, тихо, нї згук!

Щось забілїло... Дух, чи дрияда!?
Щось зшумотїло серед мрак...
Йду по вселенній, путник — монада —
Йду, чи найдуж я — камінний знак?...

Як тужить трімбіта...

Співцеви „Швайцарії“.

Як тужить тримбіта, як грають отари,
Як срібно дзвіночки ридають!
Як квилить узліссє, як плачуть флояри,
Як ревне ридання лунають!

Як гарно на горах — у серці як сумно!
Великий Самотнику думи!
Ой виджу я, виджу очима задуми
„Хатину в долині, як трумно...“

Мені розстелилась поламана рожа,
Я „місця ласкавого молю,
Де дух не займив би крилами недолю“
Чужинче! журба наша схожа!...

Ой виджу я, виджу очима задуми
„Хатину в долині, як трумно...“

Пропасть.

Я кинув там камінь і слухав —
Прогалина тихо ковтнула...
Приповз я і глянув без руху,
Трівога слова всї забула...
Втім скічка біжить на долину!
Хто здержить? стрілою майнула —
Упала в прогалину сину
І — мовби нїколи не була!...

Я радо б журбу свою кинув,
Що серце від неї холоне,
Хай слїд би за нею загинув!
Плитка на се пропасть бездонна...

Загуділи водопади...

Загуділи водопади,
    Заридали серед скал,
В сонці сяють дві каскади,
    З зойком мчить ся в пропасть вал.

Що одна — то біла шарфа
    З похоронного вінця,
А що друга — ревна гарфа,
    Жалкуєть ся без кінця...

Сумовито, без відради,
    Сам блукаю серед скал,
Загуділи водопади,
    З зойком мчить ся в пропасть вал...

Над озером щирбським.

„Молодій Музі".

I.

Над озером щирбським ні пташка не пирхне,
Край плеса ліщина не шепче,
Ні рожі не дишуть, вітрець не чичирхне,
Так тихо, ні плесо не плеще!

Не місяць сріблистий о півночи впав
На землю, на бездна між гори,
До збіч смарагдових краями пристав —
То озеро срібне як море!...

Свитає на горах... Сріблистий безкрай
Фйолєтом займив ся до сходу,
Хвилюєть ся тоня, щепоче розмай,
Хтось станув край синього броду.

II.

Край озера старець столїтний стоїть,
Чоло ґранїтове, суворе...
Сто гір, сто провалів держить від століть,
Володар він, цар на всї гори.

Вкотило ся сонце йому над чолом
Озареним щитом корони!
А озеро присло зір тисяч кругом,
До ніг йому грає, гомоне:

„Добрийдень, Криване!...“ Столїтний нанаш
У плесї лице умиває
І кучері сиві!... і свій отченаш
Устами без слів вимовляє...

III.

А іноді вдосьвіта, кажуть, Криван
З сьвічада мечі добуває,
Стає на високий, найвищий курган,
Монголам грозу присягає!

Народе словацький! вже з гір огняні
Стовпи довкруги загоріли...
Словаки! гетьмани! у бій! до борнї!
Монголи народ одолїли!

Вдар, пушко словацька, над озером — грим!
Пожежа в краю загогоче,
А озеро морем розлєть ся грізним
І ганьбу у крови сполоче!

- - - - - - - - - - - -

Я слухаю... Тихо... Вітрець не чичирхне...
Край плеса ліщина не шепче,
Ні рожі не дишуть... ні пташка не пирхне...
І плесо не плеще... не плеще!...

В сьвічаді плеса.

Ідуть круги від берегів,
На глибінь ринуть, ринуть,
Встає, то тихне гнїв кругів,
Зривають ся, то гинуть...

Від скель землї іде півкруг
І ропіт филь рокоче
Чи плесо йде, чи скеля в рух,
Чи твань морочить очи?

Змінчиві людські думи йдуть,
Душа думками грає —
І мруть і йдуть, і йдуть і мруть
І цїли в них немає!...

Nonnenstein.

Скотив ся з гір ґраніт у низ,
Зарив ся в урочиська,
На ньому виріс кипарис
Немов вежа ґотийська.

У стіп його, об скелї бік
У мушлях друть ся води,
В скалї шайтан, чи чоловік,
Поклав мраморні сходи.

У гріб ідуть!... Я проти сїв
І жду — ось-ось, з яскинї
Ударить дзвін, озветь ся сьпів
І вийдуть монахинї

Усї з лїлеями в руках!...

Самотна сосна.

Самотна сосна, одинока
Верхівям хилить ся, тяжить
У пропасть... Пропасть чорноока
Своєю тайною манить...

На скелях Богом позабута
Думає сосна, гей у снї,
Яка се тайна незбагнута
В зїницях пропасти на днї?

Влюбилась сосна в чорноокій,
В найглибшій тайнї з тайн усїх,
Заснулаб в пропасти глубокій —
Земля держить в клїщах своїх...

На озері підземнім.

Ту стань! підземне море
В Гадес війти боронить' —
Бач филя беріг боре
І в камінь глухо дзвонить.

Без вітру плещуть води
На озері підземнім,
Судно тне чорні броди,
На плесї сунесь темнім.

Я верну звідси нинї,
Побачу сонце, днину,
Та вибє час в годинї,
Не верну вже на сьвіт —

Як я вибирав ся з журбою...

Як я вибирав ся з журбою
В чужину за тисячу миль,
Без впину летів надімною,
Проважав мене чорний мотиль.

Кулиб я ні мчав ся в дорозі,
Убити — даремна з'усиль!
Аж десь на ґранітнім порозі,
За тучами щез мій мотиль! —

Вернув я в свою Україну
З чужини, з за тисячі миль,
Дивлю ся на смуту осінну
І знов коло мене — мотиль...

Ф і н а л.

За сонцем лугами вела мене туга
І туск сього сьвіта — на гори,
Далеко — далеко від берегу Буга,
Невже там загубить ся горе?

Я станув на шпилю... Шуміли вершини,
Їх шумом строїв я сопівку,
Іду я, від шпилїв мельодія лине,
Вітрець виграває веснівку!

Займаєть ся небо, йде зазоря днини,
Зміняють ся в день темні ночи,
В душі виринають забуті картини,
Сльозами жемчужять ся очи...

За сонцем лугами вела мене туга
І туск сього сьвіта на гори,
Вернув я на доли — і знов темна смуга,
Жура йде за мною і горе...

СКЛАДАВ ЙОСИФ ГЕНДЗЕЛЬ.
ВІДБИВАВ ЯН ВДОВЯК.

ЗМІСТ:

Літературне видавництво „Молодої Музи“ видало досі:

I. Василь Пачовський: Жертва штуки, нарис.

II. Петро Карманський: Блудні огні, поезії.

III. Михайло Яцків: Казка про перстень, оповідання.

IV. Василь Пачовський: На стоці гір, поезії.

V. „Привезено зїлля з трох гір на весїлля“ арт. одноднївка.

VI. Володимир Бирчак: Під небом півдня, оповідання.

VII. Ст. Чарнецький: В годинї сумерку, поезії.

VIII. Сидір Твердохліб: В сьвічаді плеса, поезії.